

Historie hospodářského rozvoje – úspěch Západu

Politická ekonomie hospodářského
rozvoje 2010

Interpretace evropského úspěchu

- **Geografické** a klimatické charakteristiky

Mírné klima, rovnoměrné srážky, biologické zdroje..

- **Dobytí** a obsazení území

Světová impéria, nerovná směna, exploatace, surovinové zdroje..

- Mezinárodní **obchod** a pohyb **kapitálu**

Specializace, dělba práce, konkurenční tlaky, tlak na inovace...

- **Technologické** a **institucionální inovace**

Moderní národní stát, podnikavost, negativní svobody, podpora výzkumu, růst produktivity, pružné inovace...

Benátky (1000-1500)

- **Obchod** v rámci Evropy (Flandry, Německo, Balkán) a se středomořím (Čína, Indie – přes Blízký východ a Egypt)..
- Zboží vysoké hodnoty (koření, hedvábí..), nové plodiny (rýže, třtina..), technologie (sklo)..
- Stavba lodí, rozvoj **plavby** (kompas)..
- **Institucionální** inovace (bankovníctví, knihovny, systém veřejných financí, diplomacie)..
- **Intelektuální** rozvoj (antické díla, renesance, univerzity..)
- Úpadek (pád Konstantinopole...)

Portugalsko (1450-1550)

- **Obchodní cesty** kolem Afriky do Indie a Číny (Japonska), Brazílie...(třtina a koření)..
- **Strategická výhoda:** Atlantické pobřeží (rybolov, plavba, ostrovy)..
- Systematický **námořní výzkum** a průzkum (větry, mapy..)..**vývoj typů lodí**..
- „**Noví křesťané**“ (židé a muslimové)..obchod se severní Afrikou, kapitál z Itálie..
- Obchod s **otroky**..
- Úpadek (rivalové: Holandsko, Anglie, Francie..)..

Holandsko (1600-1750)

- Obchodní **flotila**..
- Intenzivní **zemědělství**, **infrastruktura** (průplavy), **technika** (větrné mlýny)..
- Domácí i mezinárodní **dělbá práce** - specializace v mezinárodním obchodě..
- Rozvoj **průmyslu** – kolébka kapitalismu (Flandry a Brabantsko)..
- Moderní **národní stát** (majetková práva, ochrana tuzemců, sekulární vzdělání, náboženská svoboda..)..- **Impérium** – konkurence Španělska a Portugalska..
- Úpadek (nástup Anglie a Francie)..

Británie (1750-1913)

- Bankovníctví, finančníctví, státní rozpočet (**inovace**)..
- Zemědělská a průmyslová **produktivita**..
- Ozbrojené konflikty a Zákon o plavbě..
- Obchodní **hegemonie** a **impérium**..
- **Technický** pokrok, **kapitálová** vybavenost, **urbanizace**, vzdělání..
- Obchodní **liberalismus** (svobodný obchod) – pozitivní dopad na světovou ekonomiku (pozitivní odezva)..
- Rozvoj dopravy a **difúze technických inovací**..
- **Kapitálové investice** a zlatý standard...

Období do industriální revoluce

- **Příjmy ZE v roce 1000 menší než v roce 0.**
- **Bod zvratu 11st.** – do roku 1820 trojnásobný nárůst příjmů..
- Proměny v **charakteru vůdcovství** – Portugalsko/Španělsko vs. Nizozemí/Británie..
- **Nové zdroje** (plodiny, suroviny, příležitosti..)..
- ZE předstihla **Čínu** ve **14st.**
- **Asie stagnuje** do 2/2 20st – povaha **domácích** institucí od 18st. také **důsledek kolonialismu.**
- **Japonsko** dohnalo Čínu v 18st. – v 19. se vydalo na stíhání ZE.
- **NA** – množství zdrojů, ZE technologie, univerzity a elita..
- **LA** – Iberské instituce, domorodé obyvatelstvo..
- **Afrika** – nižší příjmy v 1820 než v 1000, pomalý rozvoj..

Období kapitalismu

5 fází

- 1) **Úvodní fáze** (1820-1870);
- 2) **Starý liberální řád** (1870-1913);
- 3) **Období světových válek** (1913-1950);
- 4) **Zlatý věk** (1950-1973);
- 5) **Neo-liberální řád** (1973-)..

Zlatý věk (1947-1973)

- **Liberální mezinárodní řád** – pravidla a spolupráce (OEEC, OECD, IMF, WB, GATT)..
- Soupeření **Východ-Západ** (harmonie zájmů, rozvojové země)...
- Role **leadera** (USA)...
- Dramatický **nárůst obchodu** a stabilní **měnový systém**..
- **Keynesiánské** hospodářské **politiky** (vysoká poptávka a spotřeba)...
- Intervence **státu** do ekonomiky, růst veřejného sektoru...
- Vysoká míra **investic**, **euforie**, nízká inflace..
- Akcelerace **technologického** pokroku, difuze..

Neoliberální řád (1973-)

- **Kolaps B-W** systému..
- **Boj s inflací** - úsporná opatření ve vyspělých zemích..
- **Vysoké úrokové míry – dlužnická krize..**
- **Nový protekcionismus..**
- **Neo-liberální** hospodářské **politiky** – restrukturalizace ekonomik..
- **Nižší růst** HDP i obchodu...
- **Ztracené dekády** LA a Japonska, finanční krize..
- **Úspěch Asie** - divergence?
- Liberální řád pozoruhodně **pevný...**

Tempo hospodářského růstu v jednotlivých regionech

	1000 1500	1500 1820	1820 1870	1870 1913	1913 1950	1950 1973	1973 2000
WE	0,30	0,41	1,65	2,10	1,19	4,81	2,11
Western Offshoots	0,07	0,78	4,33	3,92	2,81	4,03	2,98
Japan	0,18	0,31	0,41	2,44	2,21	9,29	2,97
Asia (ex.Japan)	0,13	0,29	0,03	0,94	0,90	5,18	5,46 (10,0)
LA	0,09	0,21	1,37	3,48	3,43	5,33	3,02
EE + USSR	0,20	0,44	1,52	2,37	1,84	4,84	-0,56
Africa	0,06	0,16	0,52	1,40	2,69	4,45	2,74
World	0,15	0,32	0,93	2,11	1,85	4,91	3,01

Divergence?

- Mimořádný **úspěch** oživené **Asie** (15 zemí – $\frac{1}{4}$ GDP a $\frac{1}{2}$ světové populace)..
- 168 zemí ($\frac{1}{3}$ světové populace) – nižší výkonnost..
- V **Africe** žádný pokrok v příjmu na obyvatele posledních 25 let...
- **LA** ambivalentní – zaostávání v 80 a 90 letech (?).
- **Východní blok** měl v roce 2000 příjem na obyvatele o $\frac{1}{4}$ nižší než v roce 1973...
- Mezi lety 1950 a 1973 se snížil **rozdíl** v **příjmu** mezi chudými a bohatými regiony z 15:1 na 13:1 – do roku 2000 opět stoupl na 19:1...změnila se váha regionů..